

SYLABUS
DOTYCZY CYKLU KSZTAŁCENIA 2022/23-2024/25
(skrajne daty)
 Rok akademicki 2023/2024

1. PODSTAWOWE INFORMACJE O PRZEDMIOCIE

Nazwa przedmiotu	Historia starożytna
Kod przedmiotu*	
nazwa jednostki prowadzącej kierunek	Kolegium Nauk Humanistycznych
Nazwa jednostki realizującej przedmiot	Instytut Historii
Kierunek studiów	Archeologia
Poziom studiów	studia I stopnia
Profil	ogólnoakademicki
Forma studiów	stacjonarne
Rok i semestr/y studiów	II rok, 3 semestr
Rodzaj przedmiotu	podstawowy
Język wykładowy	polski
Koordinator	Prof. dr hab. Marek Jan Olbrycht
Imię i nazwisko osoby prowadzącej / osób prowadzących	Prof. dr hab. Marek Jan Olbrycht – wykład

* -opcjonalnie, zgodnie z ustaleniami w Jednostce

1.1. Formy zajęć dydaktycznych, wymiar godzin i punktów ECTS

Semestr (nr)	Wykł.	Ćw.	Konw.	Lab.	Sem.	ZP	Prakt.	Inne (jakie?)	Liczba pkt. ECTS
3	30		.						1

1.2. Sposób realizacji zajęć

- x zajęcia w formie tradycyjnej
- zajęcia realizowane z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość

1.3 Forma zaliczenia przedmiotu (z toku) (egzamin, zaliczenie z oceną, zaliczenie bez oceny)

Zaliczenie bez oceny.

2. WYMAGANIA WSTĘPNE

Student posiada podstawowe informacje z zakresu historii starożytnej na poziomie programu szkoły średniej. Student wykazuje się znajomością mapy Bliskiego Wschodu i świata śródziemnomorskiego.

3. CELE, EFEKTY UCZENIA SIĘ, TREŚCI PROGRAMOWE I STOSOWANE METODY DYDAKTYCZNE

3.1 Cele przedmiotu

C ₁	Przedstawienie studentowi podstawowych wydarzeń i procesów historycznych związanych z historią Bliskiego Wschodu i cywilizacji śródziemnomorskiej w starożytności.
C ₂	Wskazanie studentowi na fundament kulturowy i językowy Europy (także tej współczesnej) ukształtowany w epoce starożytnej. Poprzez studia nad starożytnością ułatwienie studentowi zrozumienia tożsamości etnicznej i cywilizacyjnej Europy.
C ₃	Uczulenie studenta i wykazanie na konkretnych przykładach konieczności sięgania do epoki starożytnej w celu wyjaśniania wielu zjawisk społecznych i kulturowych Europy w wiekach późniejszych niż starożytność, nie wyłączając współczesności.
C ₄	Nauka porównawczego spojrzenia na dzieje i umiejętności analizy procesów historycznych.

3.2 Efekty uczenia się dla przedmiotu

EK (efekt uczenia się)	Treść efektu uczenia się zdefiniowanego dla przedmiotu	Odniesienie do efektów kierunkowych ¹
EK_01	Student zna MIEJSCE I ZNACZENIE ARCHEOLOGII I INNYCH NAUK HUMANISTYCZNYCH, A TAKŻE SPOŁECZNYCH W SYSTEMIE NAUK	K_Wo1
EK_02	STUDENT ZNA PODSTAWOWĄ TERMINOLOGIE, TEORIĘ I METODOLOGIĘ ARCHEOLOGII ORAZ INNYCH DYSCYPLIN NAUKI WSPÓŁPRACUJĄCYCH W BADANIACH NAD PRZESZŁOŚCIĄ	K_Wo2, K_Wo9
EK_03	Student zna i rozumie fundamentalne uwarunkowania historyczne epoki starożytnej i jej znaczenie dla współczesnej cywilizacji.	K_Wo2
EK_04	Student potrafi PROWADZIĆ DOKUMENTACJĘ BADAŃ TERENOWYCH ORAZ SELEKCYJONOWAĆ, OPISYWAĆ I DOKUMENTOWAĆ ŹRÓDŁA ARCHEOLOGICZNE W KONTRASIE DO HISTORYCZNYCH.	K_Uo1
EK_05	Student potrafi W STOPNIU PODSTAWOWYM FORMUŁOWAĆ PROBLEMY BADAWCZE, ANALIZOWAĆ I INTERPRETOWAĆ MATERIAŁY ARCHEOLOGICZNE Z WYKORZYSTANIEM WŁAŚCIWYCH METOD, DOBIERAĆ LITERATURĘ I KORZYSTAĆ Z ISTNIEJĄCEGO DOROBKU NAUKOWEGO, RÓWNIEŻ W ZAKRESIE NAUK SPOŁECZNYCH I PRZYRODNICZYCH	K_Uo2
EK_06	Student potrafi SAMODZIELNIE ZDOBYWAĆ WIEDZĘ I ROZWIJAĆ UMIEJĘTNOŚCI BADAWCZE KIERUJĄC SIĘ WSKAZÓWKAMI OPIEKUNA NAUKOWEGO	K_Uo3, K_U10
EK_07	Student potrafi brać udział w debacie naukowej z zakresu historii starożytnej.	K_Uo2

¹ W przypadku ścieżki kształcenia prowadzącej do uzyskania kwalifikacji nauczycielskich uwzględnić również efekty uczenia się ze standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela.

EK_o8	Student jest gotów do KRYTYCZNEJ OCENY POSIADANEJ WIEDZY I ZASIĘGANIA OPINII EKSPERTÓW, A TAKŻE UZNAWANIA ZNACZENIA WIEDZY W ROZWIĄZYWANIU PROBLEMÓW	K_Ko1
EK_o9	Student jest gotów PODEJMOWANIA ODPOWIEDZIALNOŚCI ZA ZACHOWANIE DZIEDZICTWA KULTUROWEGO REGIONU, KRAJU, EUROPY ORAZ INICJOWANIA DZIAŁAŃ NA RZECZ JEGO OCHRONY	K_Ko2

3.3 Treści programowe

A. Problematyka wykładu

Początki dziejów Mezopotamii; wynalazek pisma, Sumer, Akadowie, Babilonia, Asyria
Historia Iranu i Anatolii
Dzieje Grecji od epoki egejskiej po klasyczną
Macedonia; Aleksander Wielki; okres hellenistyczny
Etruskowie i dzieje Rzymu

B. Problematyka ćwiczeń

Treści merytoryczne
Historia Bliskiego Wschodu – narodziny cywilizacji miejskiej, wynalazek pisma, Sumerowie.
Historia Babilonii i Asyrii.
Historia Syro-Palestyny, Egiptu i Anatolii.
Historia Iranu okresu Achemenidów.i Partów
Historia Grecji – ogólny przegląd od epoki egejskiej po Solona.
Historia Grecji w VI-IV wieku.
Grecja i Macedonia za Filipa II i Aleksandra Wielkiego.
Podboje Aleksandra i okres diadochów
Rzym: od królestwa do republiki.
Rzym cesarski do III w.
Późne Imperium od Dioklecjana do Justyniana.

3.4 Metody dydaktyczne

Wykład problemowy, wykład z prezentacją multimedialną, z zastosowaniem zalecanych fragmentów źródeł.

4. METODY I KRYTERIA OCENY

4.1 Sposoby weryfikacji efektów uczenia się

Symbol efektu	Metody oceny efektów uczenia się (np.: kolokwium, egzamin ustny, egzamin pisemny, projekt, sprawozdanie, obserwacja w trakcie zajęć)	Forma zajęć dydaktycznych (w, ćw, ...)
EK_01	Obserwacja w trakcie zajęć, kolokwium	wykład
EK_02	Obserwacja w trakcie zajęć, kolokwium	wykład
EK_03	Obserwacja w trakcie zajęć, kolokwium	wykład
EK_04	Obserwacja w trakcie zajęć, kolokwium	wykład
EK_05	Kolokwium	wykład
EK_06	Kolokwium	wykład
EK_07	kolokwium	wykład
EK_08	Kolokwium	wykład
EK_09	kolokwium	wykład
EK_10	kolokwium	wykład

4.2 Warunki zaliczenia przedmiotu (kryteria oceniania)

Wykład: kolokwium zaliczeniowe ustne z zakresu wykładu i lektur.
--

5. CAŁKOWITY NAKŁAD PRACY STUDENTA POTRZEBNY DO OSIĄGNIĘCIA ZAŁOŻONYCH EFEKTÓW W GODZINACH ORAZ PUNKTACH ECTS

Forma aktywności	Średnia liczba godzinna zrealizowanie aktywności
Godziny kontaktowe wynikające z harmonogramu studiów	30
Inne z udziałem nauczyciela akademickiego (udział w konsultacjach, egzaminie)	2
Godziny niekontaktowe – praca własna studenta (przygotowanie do zajęć, wygłoszenia referatu, zaliczenia kolokwiów, lektur, egzaminu)	10
SUMA GODZIN	42
SUMARYCZNA LICZBA PUNKTÓW ECTS	1

** Należy uwzględnić, że 1 pkt ECTS odpowiada 25-30 godzin całkowitego nakładu pracy studenta.*

6. PRAKTYKI ZAWODOWE W RAMACH PRZEDMIOTU

wymiar godzinowy	Nie dotyczy
zasady i formy odbywania praktyk	Nie dotyczy

7. LITERATURA

Literatura podstawowa):

Ziółkowski A., *Historia powszechna. Starożytność*, Warszawa 2009.

Olbrycht M. J. „Iran starożytny”, w: A. Krasnowolska (red.), *Historia Iranu*, Wrocław 2010, s. 74-222.

Herodot, *Dzieje księgi 1-4*, przeł. S. Hammer, Warszawa 2005 (lub nowsze).

Literatura uzupełniająca:

Alföldy G., *Historia społeczna starożytnego Rzymu*, przeł. A. Gierlińska, Poznań 2011.

Arnaud D., *Starożytny Bliski Wschód: od wprowadzenia pisma do Aleksandra Wielkiego*, przeł. M. Ryszkiewicz i inni, Warszawa 1982.

Ascalone E., *Mezopotamia*, z serii Leksykon: cywilizacje, przeł. H. Cieśla, Warszawa 2009.

Beard M., *SPQR. Historia starożytnego Rzymu*, przeł. N. Radomski, Poznań 2016.

Bielicki M., *Zapomniany świat Sumerów*, Warszawa 1996.

Bright J., *Historia Izraela*, przeł. J. Rodożycki, Warszawa 1994.

Bringmann, *Historia republiki rzymskiej. Od początków do czasów Augusta*, przeł. A. Gierlińska, Poznań 2010.

Cary M., Scullard H. H., *Dzieje Rzymu: od czasów najdawniejszych do Konstantyna*, tom 1-2, przeł. Schwakpof, Warszawa 2001.

Christ K., *Historia cesarstwa rzymskiego. Od Augusta do Konstantyna*, przeł. A. Gierlińska, Poznań 2016.

Ciechanowicz J., *Cień Minotaura*, Warszawa 1996.

Cornell T., Matthews J., *Rzym*, przeł. M. Stopa, Warszawa 1995.

Gabucci A., *Rzym*, z serii Leksykon: cywilizacje, przeł. K. Dyjas-Fezzi, Warszawa 2005.

Giardina A. (red.), *Człowiek Rzymu*, przeł. P. Bravo, Warszawa 1997.

Griffin J., *Homer*, przeł. R. A. Sucharski, Warszawa 1999.

Hammond N. G. L., *Dzieje Grecji*, przeł. A. Świderkówna, Warszawa 1994.

Hansen M. H., *Demokracja ateńska w czasach Demostenesa*, przeł. R. Kulesza, Warszawa 1999.

Harrington W. J., *Klucz do Biblii*, przeł. J. Marzęcki, Warszawa 1995.

Hrouda, B., ed., *Der Alte Orient*, Monachium 1991.

Jacynowska M., *Dzieje Imperium Romanum*, Warszawa 1995.

Jacynowska M., Pawlak M., *Starożytny Rzym*, Warszawa 2008.

Jelonek, Tomasz, *Kultura mezopotamska a Biblia*, 2011.

Kubala A., *Wpływy greckie i perskie w sztuce Anatolii: w okresie od poł. VI w.*

- p.n.e. do końca IV w. p.n.e.*, Kraków 2006.
- Kulesza R., *Sparta w V-IV w. p.n.e.*, Warszawa 2003.
- Kulesza R. Słownik kultury antycznej, Warszawa 2012.
- Leamire A. (red.), *Świat Biblii*, przeł. B. Panek, Wrocław 2001.
- Lengauer W., *Starożytna Grecja okresu archaicznego i klasycznego*, Warszawa 1999.
- Lewandowski, Ignacy, *Historiografia rzymska*, Poznań 2007.
- Lewartowski K., Ulanowska A., *Archeologia egejska*, Warszawa 1999.
- Liverani, M., *Nie tylko Biblia. Historia starożytnego Izraela*, Warszawa 2011.
- Liverani, Mario, *The Ancient Near East: history, society and economy*. London 2014.
- Podbielski H. (red.), *Literatura starożytnej Grecji*, tom I, Lublin 2005.
- Mielczarek M., *Mennictwo starożytnej Grecji: mennictwo okresów archaicznego i klasycznego*, Warszawa-Kraków 2006.
- Mierzejewski A., *Sztuka starożytnego Wschodu* tom 1-2, Warszawa 1981.
- Mierzejewski A., *Tajemnice glinianych tabliczek*, Warszawa 1981.
- Murray O., *Narodziny Grecji*, przeł. A. Twardecki, Warszawa 2004.
- Olbrycht M. J., *Aleksander Wielki i świat irański*, Rzeszów 2004.
- Olbrycht, M.J., *Imperium Parthicum*, Kraków 2013.
- Olmstead A. T., *Dzieje imperium perskiego*, przeł. K. Wolicki, Warszawa 1974.
- Podrazik M., *Cyrus Młodszy i Hellenowie. Irańsko-greckie relacje polityczno-militarne w latach 408-404 przed Chr.*, Oświęcim 2018.
- Ratto S., *Grecja*, z serii *Leksykon: cywilizacje*, przeł. M. Andrzejewska, Warszawa 2006.
- Rhodes P. J., *Historia Grecji: okres klasyczny 478-323 p.n.e.*, przeł. L. Trzcionkowski, Kraków 2009.
- Roaf M., *Mezopotamia*, przeł. Hanna Turczyn-Zalewska, Warszawa 1998.
- Roux G., *Mezopotamia*, przeł. B. Kowalska i inni, Warszawa 2003.
- Saggs H. W. F., *Wielkość i upadek Babilonii*, przeł. J. Nowacki, Warszawa 1973.
- Schuller W., *Wprowadzenie do studium historii starożytnej*, przeł. R. Kulesza, red. T. Piotrowicz, Warszawa 1997.
- Starowieyski, , *Z historii wczesnego chrześcijaństwa*, 2015.
- Syme R., *Rewolucja rzymska*, przeł. A. Baziór, Poznań 2009.
- Świderkówna A. (red.), *Słownik pisarzy antycznych*, Warszawa 1990.
- Vernant J. P. (red.), *Człowiek Grecji*, przeł. P. Bravo, Ł. Niesiołowski-Spano, Warszawa 2000.
- Walbank F. W., *Świat hellenistyczny*, przeł. G. Muszyński, Warszawa 2003.
- Walker C. B. F., *Pismo klinowe*, przeł. Andrzej Reiche, Warszawa 1998.
- Wielki atlas biblijny, red. J. B. Pritchard, Warszawa 1994

Zabłocka J., *Historia Bliskiego Wschodu w starożytności: od początków osadnictwa do podboju perskiego*, Wrocław 1987.

Zanker P., *August i potęga obrazów*, Poznań 1999.

Akceptacja Kierownika Jednostki lub osoby upoważnionej

Akceptacja MJ Olbrycht